

Tělesné trestání dětí v České republice

Mgr. Zuzana Vanýsková

Lистопад 2022

Вýзвы – NO. II

Centrum pro konstitucionalismus a lidská práva PF UK

V zimě 2022 nový ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka překvapil veřejnost svým výrokem, že výchovná facka dítěti pomůže vymezit hranice, a proto nechce fyzické tresty rodičům zakazovat.¹ Rozvířil debatu, která se zdála být již několik let v podstatě neexistující. Společenská diskuse se ubírala různými směry, část veřejnosti se proti Jurečkově výroku ohradila, část společnosti však stále vnímá fyzické tresty jako inherentní součást výchovy dítěte, bez níž se nelze obejít.

V tomto textu přiblížím, jak je tělesné trestání pojímáno mezinárodními lidskoprávními dokumenty a relevantními orgány, jak v České republice společnost přistupuje k tělesnému trestání dětí a zhodnotím, jakým způsobem jsou děti před tělesným trestáním vnitrostátním právem chráněny.

V Evropské unii již fyzické tresty v domácím prostředí zakázalo dvacet tři států s výjimkou Belgie, Itálie, Slovenska a České republiky.² Evropská unie i Rada Evropy ve svých letošních strategiích k právům dětí vyzývají státy, aby přijaly právní úpravu k zákazu tělesných trestů ve všech zařízeních a domácnostech a usilovaly o jejich eliminaci.³

Násilím v rodinách je v České republice ohroženo 14 % dětí. To znamená, že ohroženy jsou dvě až tři děti v každé školní třídě. Ročně je nahlášeno kolem devíti tisíc případů týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Odhaduje se však, že reálný počet je až desetkrát vyšší.⁴ Právě z toho důvodu, že se jedná o problém široký a celospolečenský, který ohrožuje velké množství dětí, je důležité, aby se jeho řešením zabývala též akademická sféra.

Mezinárodní úprava a doporučení

Česká republika byla poprvé vyzvána, aby přijala právní úpravu, která by zakázala fyzické trestání dětí, již v roce 1997 Výborem pro práva dítěte OSN.⁵ Od první výzvy v roce 1997 se neudálo ve věci legislativního zákazu tělesného trestání nic a vyzvána k zákazu byla česká vláda ještě

---

¹ Pohlavek dítěti může vymezit hranice, nechci ho rodičům zakazovat, říká Jurečka. Aktuálně.cz [online]. 27. 1. 2022 [cit. 2022-07-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rozhovor-marian-jurecka/r~652e97c27eb911ecb5bd0cc47ab5f122/>

² Progress. End Violence: End Corporal Punishment [online]. [cit. 2022-07-25]. Dostupné z: <https://endcorporalpunishment.org/countdown/>

³ Council of Europe Strategy For The Rights Of The Child (2022-2027): Children's Rights in Action: from continuous implementation to joint innovation [online]. 2022 [cit. 2022-07-25]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/council-of-europe-strategy-for-the-rights-of-the-child-2022-2027-child/1680a5ef27>; The EU Strategy on the Rights of the Child [online]. European Commission, 2021 [cit. 2022-07-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_en

⁴ Šance dětem: Smutná statistika. Týrání u nás zažívají desetitisíce dětí. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/o-cem-se-mluvi/smutna-statistika-tyrani-u-nas-zazivaji-desetitisice-deti>

⁵ Concluding observations of the Committee on the Rights of the Child: Czech Republic, 21.10.1997, CRC/C/15/Add.81, body 18 a 35, dostupné z: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2FC%2F15%2FAdd.81&Lang=en

mnohokrát: své výzvy periodicky opakuje Výbor pro práva dítěte OSN⁶, přidal se také Výbor proti mučení OSN⁷, nebo také Výbor pro lidská práva OSN.⁸

V těchto výzvách uvedené výbory Českou republiku v různých obměnách vybízí, aby se zabývala široce rozšířenou tolerancí k tělesným trestům a provedla osvětové akce a vzdělávací programy s cílem podpořit používání alternativních kázeňských opatření, jakož aby Česká republika zajistila, že tělesné tresty jsou zakázány ve všech prostředích včetně rodiny. Poslední výzva týkající se tělesných trestů je z října 2021 a Výbor pro práva dítěte OSN v ní opakuje své doporučení zákonem zakázat tělesné trestání ve všech formách a ve všech prostředcích a prosazovat „*pozitivní, nenásilné a participativní formy výchovy a ukáznění dětí.*“⁹

V roce 2015 došel Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí o stížnosti organizace APPROACH proti České republice k závěru, že absencí explicitního zákazu tělesného trestání dětí, porušuje Česká republika článek 17 Evropské sociální charty. Evropský výbor pro sociální práva článek 17 Charty vykládá setrvale v tom smyslu, že se vztahuje na tělesné tresty dětí a poskytování dostatečné ochrany dětem v tomto směru je jedním z hlavních cílů Charty. Charta obsahuje komplexní úpravu ochrany lidské důstojnosti dětí, v tomto ohledu dle Evropského výboru pro sociální práva rozšiřuje požadavky Evropské úmluvy o lidských právech. Evropský výbor v rozhodnutí o stížnosti organizace APPROACH proti České republice konstatoval, že žádný z odkazovaných předpisů neobsahuje výslovný a úplný zákaz veškerých forem fyzického trestání dětí, „*které pravděpodobně budou mít vliv na jejich fyzickou integritu, důstojnost, vývoj či psychickou pohodu.*“ Evropský výbor shledal, že i úpravu občanského zákoníku lze vykládat tak, že v rozporu s Chartou připouští tělesné trestání z výchovných důvodů. „*Tělesná újma musí naopak dosáhnout určité míry závažnosti, aby byla považována za tělesný trest (aby mohl být tělesný trest správněprávně nebo trestněprávně postižen), přičemž fyzické tresty jsou přípustné, nedosáhnou-li zakázané intenzity.*“¹⁰

Česká republika dlouhodobě na jakoukoliv kritiku reagovala tak, že tělesné trestání dětí je zakázáno a vláda jej hrubě odsuzuje; explicitní zákaz v právním řádu však 25 let od první výzvy stále chybí. Přelomové vyjádření vlády České republiky přišlo na podzim 2021, když vláda uznala, že rozhodnutí Evropského sociálního výboru APPROACH proti České republice z roku 2015 nebylo do českého právního řádu dosud implementováno a že česká právní úprava tělesné trestání dětí explicitně nezakazuje.¹¹

⁶ Committee on the Rights of the Child, 22. October 2021, CRC/C/CZE/CO/5-6, bod 24, dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/293/72/PDF/G2129372.pdf?OpenElement>

⁷ Committee against Torture, 13. July 2012, CAT/C/CZE/CO/4-5, bod 22, dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G12/441/65/PDF/G1244165.pdf?OpenElement>

⁸ Human Rights Committee, 6. December 2019, CCPR/C/CZE/CO/4, bod 42, dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G19/337/52/PDF/G1933752.pdf?OpenElement>

⁹ <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CRC%2FC%2FCZE%2FCO%2F5-6&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

¹⁰ Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva APPROACH proti ČR, dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/719886/Approach-rozhodnut%C3%AD+ECSR_p%C5%99eklad_2.pdf/894c1ef0-ac81-4439-8663-52c56befd86f

Ve stejný den rozhodl Evropský výbor pro sociální práva o stížnostech organizace APPROACH proti Belgii, Slovinsku a Irsku. Všechny státy dle Evropského sociálního výboru porušují čl. 17 Charty.

Belgie: <https://hudoc.esc.coe.int/eng/?i=cc-98-2013-dmerits-en>; Slovinsko: <https://hudoc.esc.coe.int/eng/?i=cc-95-2013-dmerits-en>; Irsko: <https://hudoc.esc.coe.int/eng/?i=cc-93-2013-dmerits-en>

¹¹ 19th National Report on the implementation of the European Social Charter submitted by The government of Czech republic, 14.2.2022, RAP/RCha/CZE/19(2022), dostupné z: <https://rm.coe.int/rap-cha-cze-19-2022/1680a58574>

Od první výzvy ke snížení tolerance vůči tělesným trestům a jejich legislativnímu zákazu však letos uplynulo 25 let. Většina států Evropské Unie (i světa) děti chrání a přijala opatření, která mají za cíl snížit tělesné trestání (a násilí obecně). V České republice však dosud ani nebyl předložen návrh zákona, kterým by se tělesné tresty prohlásily za nepřijatelné a zakázaly se.¹²

Přesto nelze říci, že by se pozitivní kroky neděly: 14. září 2022 zasedla Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny ČR a vyzvala Ministerstvo spravedlnosti, aby v součinnosti s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR předložilo novelizaci občanského zákoníku, která by deklarovala, že jakékoli tělesné a psychické násilí se dotýká lidské důstojnosti a není přijatelnou součástí péče o děti.¹³

Česká právní úprava

Právní úprava výchovy dítěte je roztroušena po celém právním řádu. Nejprve se musíme zabývat občanským zákoníkem, který upravuje, jakým způsobem mají rodiče své děti vychovávat, následně předpisy správního práva, tj. v tomto kontextu hlavně zákonem o sociálně-právní ochraně dětí, a následně úpravou skutkové podstaty trestného činu týrání svěřené osoby.

Výchovy dítěte a potažmo tělesného trestání se dotýkají dvě ustanovení občanského zákoníku. V § 857 občanského zákoníku se stanoví, že „dítě je povinno dbát svých rodičů“ a že „dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmto opatřením podřídit.“ V § 884 odst. 2 občanského zákoníku se uvádí, že „výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.“

Důvodová zpráva uvádí k ustanovení § 884, že „výchovnými prostředky se nerozumějí ani zdaleka jen negativní prostředky (sankce), a zejména nejen tresty tělesné. Výchovnými prostředky by se měly rozumět především prostředky aktivující a prevenční.“¹⁴ Z textu je tedy zřejmá tehdejší tolerance státu vůči tělesnému trestání dětí. V komentářové literatuře týkající se uvedených dvou ustanovení postupně obecně převládá odmítnutí tělesných trestů: „tělesné tresty jsou s ohledem na obecnou úpravu absolutně chránící osobnost člověka, jeho život a zdraví, lidskou důstojnost a duševní a tělesnou integritu z povahy věci vyloučeny. Proto je považujeme zásadně za nepřiměřené a protiprávní.“¹⁵ V souladu s tímto doktrinálním názorem však správní orgány a soudy povětšinou nerozhodují, jak bude ukázáno níže.

Tělesné trestání dětí v současné době postihuje § 59 odst. 1 písm. h) zákona o sociálně-právní ochraně dětí, podle kterého se fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že použije vůči dítěti nepřiměřený výchovný prostředek nebo omezení. Za spáchání tohoto přestupku lze uložit pokutu až do 50 tisíc korun.

---

¹² Nejblíže předložení návrhu zákona byla Džamila Stehlíková jako ministryně pro lidská práva v roce 2008.

¹³ Usnesení Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti ze 7. schůze ze dne 14. 9. 2022, <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=218008&pdf=1>

¹⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz

¹⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. Rodinné právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-552-7.

Dle komentářů k tomuto ustanovení je zřejmé, že se názory různí: jedni považují tělesný trest za nepřiměřený výchovný prostředek¹⁶, druzí ne a uvádí, že „*plácnutí přes zadek za nepřiměřený výchovný prostředek zřejmě považováno nebude*,“ kvůli tolerantnosti české společnosti k tělesným trestům.¹⁷

Tělesným trestáním dětí je možné se dopustit přestupku podle zákona o sociálně-právní ochraně dítěte ve výše uvedeném smyslu nebo přestupku proti občanskému soužití podle zákona o některých přestupcích.

V trestněprávní rovině osoba fyzicky trestající dítě může spáchat několik trestných činů.¹⁸ Na tomto místě se budu zabývat pouze jedním z nich: skutkovou podstatou trestného činu týrání svěřené osoby.¹⁹ Definicí týrání můžeme nalézt ve stanovisku Nejvyššího soudu, které uvádí, že „týráním se rozumí zlé nakládání s jinou osobou, které se vyznačuje především vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, jakož i určitou mírou trvalosti, a současně dosahuje takové intenzity, aby bylo schopno vyvolat stav, kdy osoba, která je takovému jednání vystavena, jej pocítuje jako těžké příkoří. V konkrétním případě přitom není nutné, aby u týrané osoby vznikly jakékoli následky na zdraví v podobě zranění či jiné obdobné újmy, neboť týrání nemusí mít nutně jen povahu fyzického násilí, ale může spočívat i v působení psychických útrap, popř. být v rovině sexuálního násilí, ekonomického násilí, vyvolání stavu sociální izolace či být různorodou kombinací některých z těchto forem.“²⁰

Skutková podstata trestného činu je podle Nejvyššího soudu naplněna například následujícími jednáními: soustavné trestání dítěte ve formě surového bití rukou i pomocí různých předmětů (např. gumové hadice, dutek, řemene, rákosky apod.), kopání, bolestivé tahání za vlasy, po dlouhou dobu trvající klečení, někdy s předpaženými rukama, přivazování dítěte ke stolu nebo k radiátorům ústředního topení, ponechávání dítěte v chladném prostředí bez nutného oblečení, nucení k provádění těžkých prací nepřiměřených věku a tělesné konstituci dítěte, déle trvající odpírání dostatečné potravy, časté buzení dítěte v noci apod.²¹ Dále Nejvyšší soud uvádí, že není podstatné, že „*pokud užité prostředky a opatření přesahují pro dítě únosnou hranici a znamenají jeho fyzické utrpení nebo psychické strádání a jsou spojené s jeho ponižováním, čímž je ohroženo jeho blaho a tělesné nebo duševní zdraví, není podstatné, že pachatel trestá dítě z výchovných důvodů.*“²²

Rozhodovací praxe soudů a přestupkových komisí

Účinnost právní úpravy lze ilustrovat na statistických datech zachycujících rozhodování správních orgánů o přestupcích a trestních soudů o trestných činech.

Ze statistik Ministerstva práce a sociálních věcí vyplývá, že v letech 2019-2021 bylo zjištěno průměrně 546 případů tělesného týrání dětí. Přestupkové řízení však bylo zahájeno průměrně

¹⁶ MACELA, Miloslav. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-481-4.

¹⁷ ROGALEWICZOVÁ, Romana. § 59 [Přestupky související s výkonem péče o dítě]. In: ROGALEWICZOVÁ, Romana, CILEČKOVÁ, Kateřina, KAPITÁN, Zdeněk, DOLEŽAL, Martin a kol. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 652, marg. č. 14.

¹⁸ Například ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 tr. zákoníku, týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku.

¹⁹ § 198 trestního zákoníku

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. 6 Tdo 1512/2017

²¹ Bulletin NS ČR č. 2/1983-3

²² usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 8 Tdo 679/2019, uveřejněné pod číslem 34/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

pouze ve 121 případech. Ministerstvo práce a sociálních věcí dále nesleduje, *jakým způsobem* bylo o přestupcích rozhodnuto.²³

Ačkoliv se trestní soudy snaží postihovat trestání dětí, je zřejmé, že mohou postihnout pouze společensky nejzávažnější jednání. V roce 2020 bylo pro trestný čin týrání svěřené osoby stíháno 107 osob, z toho 36 žen, celkem bylo obžalováno 102 osob a 12 osob bylo pro tento trestný čin vzato do vazby.²⁴ Pravomocně odsouzených bylo v roce 2020 61 osob, z toho pouhých 11 bylo odsouzeno k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.²⁵ Celkem bylo mezi lety 2016 až 2020 odsouzeno 197 osob, 113 z nich k podmíněnému trestu odnětí svobody, dalších 58 osob k podmíněnému trestu odnětí svobody s dohledem, dvěma pachatelům byly uloženy obecně prospěšné práce a pouhým 24 pachatelům (tj. 12 %) byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. Nejdelší trest, který byl uložen jednomu odsouzenému, byl 84 měsíců odnětí svobody, 12 dalších pachatelů bylo odsouzeno na 36-37 měsíců (cca 3 roky).²⁶ Nepodmíněný trest odnětí svobody byl tedy uložen pouze 12,2 % odsouzených, z nichž všichni již byli dříve trestáni! Pro pět odsouzených k nepodmíněnému trestu za trestný čin týrání svěřené osoby se jednalo již o minimálně desáté odsouzení.

Dále je také nutné počítat s latentní kriminalitou, tedy, že mnoho případů tělesné týraných dětí zůstává neodhaleno, dle odhadů Dětského krizového centra je tělesně týráno, zanedbáváno nebo zneužíváno až 90 tisíc dětí ročně.²⁷

Tolerance vůči tělesným trestům v české společnosti

Důvodem, proč je vůbec zjištěno tak málo přestupků podle zákona o sociálněprávní ochraně dětí, ačkoliv 14 procent českých dětí je ohroženo domácím násilím, je tolerance vůči tělesnému trestání, která je silně zakořeněná v české společnosti.²⁸

V České republice byly provedeny pouze dva výzkumy týkající se tolerance společnosti vůči tělesným trestům. První z nich si nechala zpracovat vláda na jaře 2011 a jeho výsledky použila do své zprávy Výboru pro práva dítěte OSN.²⁹ Výsledky ukázaly, že česká společnost je „*obecně tolerantní k tělesným trestům*“. Polovina dotázaných (49,9 %) věří, že tělesné tresty nemusí nutně děti jakkoliv poučit, ale v některých situacích jsou nejlepším řešením. Čtvrtina populace je tolerantnější a nepovažuje pohlavek či facku za tělesný trest. Jedenáct procent dotázaných zastává názor, že tělesné tresty byly, jsou a budou součástí výchovy dítěte. Naprostá většina občanů České republiky (91,7 %) tedy vyjádřila větší či menší míru tolerance k tělesným trestům ve výchově dítěte. Pouhých 8,3 % občanů České republiky uvádí, že tělesné tresty do výchovy vůbec nepatří a že by je nikdy nepoužili.

---

²³ Statistika Ministerstva práva a sociálních věcí, roční výkazy o výkonu sociálně právní ochrany dětí za roky 2019-2021 dostupné z: <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>

²⁴ Přehled o stíhaných, podezřelých, obžalovaných a obviněných fyzických osobách podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

²⁵ Přehled o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle paragrafů – paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

²⁶ https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here

²⁷ Šance dětem: Smutná statistika. Týrání u nás zažívají desetitisíce dětí. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/o-cem-se-mluvi/smutna-statistika-tyrani-u-nas-zazivaji-desetitisice-deti>

²⁸ <https://www.centrumlocika.cz/detske-advokacni-centrum>

²⁹ Committee on the Rights of the Child, Written replies by the Government of the Czech Republic to the list of issues, 17. May 2011, CRC/C/CZE/Q/3-4/Add.1, bod 23, dostupné z: <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.CZE.Q.3-4.Add.1.doc>

V říjnu roku 2018 provedla Liga otevřených mužů velký výzkum mezi občany a občankami České republiky. Respondentů bylo celkem 1025 ve věku starším 15 let, nerodičů odpovídalo 29 %, rodičů dětí mladších 18 let 39 %, rodičů dětí starších 18 let 31 %. Z výzkumu vyplývá, že 63 % respondentů by použilo tělesný trest alespoň ve výjimečných případech. Dvě procenta rodičů přiznala, že fyzický trest využívali či využívají pravidelně, podstatná část dotázaných (36 %) však uvádí, že by tělesný trest při výchově dítěte nepoužila téměř nikdy. Počet respondentů, kteří tělesných trestů nevyužívají, mírně mezi lety 2013 a 2018 stoupl z 31 % na 36 %. Podíl respondentů, kteří jsou ochotni ve výchově použít fyzického trestu ve výjimečných případech, se mezi lety 2013 a 2018 téměř nezměnil, ale tendence je sestupná – klesl z 66 % na 63 %. Častěji využívají tělesné tresty matky než otcové, častěji však tělesné tresty při výchově akceptují respondenti, kteří ještě vlastní děti nemají. Častěji také tělesné tresty odmítají rodiče dětí do 18 let a lidé s nižším vzděláním.

Důvodem pro použití tělesného trestu je poměrně překvapivě nejčastěji lhaní (45 %), neuposlechnutí rodiče následuje až jako druhé ve 41 % případů, těsně následuje ničení a poškození věcí (40 %). Na posledním místě se 4, resp. 3 % se umístily prohřešky pozdních příchoďů, špatných známek a odmítání jídla. Lhaní je důvodem pro použití tělesných trestů častěji pro muže, respondenty se základním vzděláním a starší 45 let. „*Neuposlechnutí je nejpodstatnější pro rodiče dětí mladších 18 let, a naopak nejméně podstatné pro nerodiče. Ničení a poškození věcí by vedlo k fyzickým trestům ve větší míře u mladších respondentů a s věkem jeho důležitost spíše klesá.*“

Snižování tolerance vůči tělesným trestům rozhodně nepomáhají výroky českých politiků. Marek Benda, šéf poslaneckého klubu ODS, uvedl, že je zastáncem toho, aby rodiče mohli dát dětem pár facek, je-li to zapotřebí.³⁰ Marian Jurečka zase například nemá ambici legislativní zákaz prosazovat a říká, že „*Jako táta pěti dětí si myslím, že dát do zákona ustanovení, které říká, že rodič ve výjimečné situaci nemůže v rámci výchovy vůbec dát pohlavek nebo takzvaně lepnout jednu na zadek, není správné. Je zásadní umět odlišovat, co je násilí nepřiměřené a dlouhodobé a co je akt, který rodič použije třeba jen několikrát za život k vymezení mantinelů.*“⁶¹

Je škoda, že z úst čelných představitelů České republiky nezaznívá jasné odsouzení jakéhokoliv násilí páchaného na dětech (i dalších osobách), ale výše uvedené výroky a polemika o rozdílu mezi pohlavkem a fackou a přiznání se k tělesnému trestání svých vlastních dětí.³² Signál, který je tímto dáván společnosti, je nadmíru jasný: Tělesné trestání dětí je v pořádku a žádná autorita nám v tom nebrání.

Závěr

V tomto článku jsme mohli vidět, že česká společnost přistupuje k tělesnému trestání dětí velmi benevolentně, což se odráží i v současné účinné právní úpravě a aplikační praxi. Ačkoliv v mnoha rozhodnutích se lze dočíst o „míře“ násilí použitým na dítěte, je nutné odmítnout tělesné trestání dětí jako celek a nehladat v něm míru, kdy „je ještě v pořádku“ a kdy už ne.

³⁰ Zakažte fyzické tresty, žádají hlídači práv dětí. Benda: Nikdy. *Tyden.cz* [online]. [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/zakazte-fyzicke-tresty-zadaji-hlidaci-prav-deti-benda-nikdy_217199.html

³¹ Pohlavek dítěti může vymezit hranice, nechci ho rodičům zakazovat, říká Jurečka. *Aktuálně.cz* [online]. 2022 [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rozhovor-marian-jurecka/r~652e97c27eb911ecb5bd0cc47ab5f122/>

³² Jurečka: Trestejme surové rodiče, kriminalizovat pohlavek v mezní situaci ale nechci. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dtv/jurecka-trestejme-surove-rodice-kriminalizovat-pohlavek-v-me/r~51104a02885e11ec94760cc47ab5f122/>

Již od osmdesátých let jsou publikovány výzkumy, které spojují tělesné trestání dětí s řadou negativních důsledků pro děti, včetně špatného fyzického a duševního zdraví, zhoršeného kognitivního a sociálně-emocionálního vývoje, špatných výsledků ve vzdělávání či zvýšené agresivity a páchání násilí. Tělesné trestání ve formě výprasku také může ovlivnit vývoj mozku dítěte podobně jako závažnější formy násilí, u dětí se častěji projevuje úzkost, deprese a další problémy spojené s duševním zdravím.³³ Domnívám se, že je nejvyšší čas přijmout právní úpravu, která explicitně zakáže tělesné trestání dětí, a spustit kampaně vyzývající k užívání pozitivních forem rodičovství. Jen tak lze efektivně ochránit české děti před tělesným trestáním, kterému jsou v rodinách velmi často vystaveny.

---

³³ CUARTAS, Jorge a David WEISSMAN. *Corporal Punishment and Elevated Neural Response to Threat in Children* [online]. 2021 [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/cdev.13565>. Child Development. 92; 3.